

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ВЕРСУС РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ В АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ

Стаття містить характеристику процесів регіональної інтеграції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Подає опис найбільш впливових регіональних об'єднань. На прикладі АТР розкриває проблему суперечності розвитку процесів регіоналізації та глобалізації.

The article contains characteristic of processes of regional integration in Asian-Pacific region. It gives the description of the most powerful regional association. It reveals the problem of the contradiction of development of the regionalization and globalization.

Вступ. Постановка проблеми. Процес глобалізації, що охопив усі сфери життя суспільства на даному етапі виявляється досить неоднозначним. Одночасно з інтеграцією у глобальні міжнародні утворення та світові системи, спостерігається тенденція тяжіння певних країн до регіоналізації, створення локальних союзів з метою економічного, політичного, соціально-культурного розвитку. Зокрема такі процеси, включаючи перерозподіл владних компетенцій, передачу функцій від національного до регіонального рівня, появу і створення нових інституційних форм з метою ведення єдиної політики і прийняття спільних рішень щодо регіонального розвитку та забезпечення стабільності держав характерні для країн Азійсько-Тихоокеанського регіону. Слід зазначити, що регіоналізації в даній частині земної кулі притаманна певна конфігураційна впорядкованість, яка проявляються у виділенні субрегіонів з відповідними їм регіональними утвореннями – Південно-Східна Азія, Америка та Південь Тихого океану.

Актуальність дослідження. До Азійсько-Тихоокеанського регіону входять досить різноманітні країни, як за рівнем розвитку і ресурсним потенціалом, так і за соціо-культурними особливостями. Він об'єднує країни високих технологій - Японію, Корею, Тайвань, захід США, країни, що динамічно розвиваються – Гонконг, Тайвань і Сінгапур, багаті на природні ресурси Австралію, Канаду, Філіппіни та Далекий Схід Росії, забезпечені людськими ресурсами Китай та Індонезію, високопродуктивні в сільськогосподарському плані Чілі, Нову Зеландію, Філіппіни та США, а також чисельні острівні держави різного природно - ресурсного потенціалу.

Виклад основного матеріалу. В АТР нараховується майже 30 регіональних об'єднань. Найбільшими наднаціональними угрупованнями даного регіону виступають АТЕС, АСЕАН, SPARTECA та НАФТА. [1] На основі їх створюються нові міждержавні союзи, зони вільної торгівлі та посилюються внутрішньорегіональні зв'язки.

До складу АТЕС (Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва) входять 19 країн АТР та дві території Гонконг і Тайвань, тому його учасники називаються не країнами – членами, а економіками

АТЕС. Воно є найбільшим економічним об'єднанням, на яке припадає 60 % світового ВВП та 50 % міжнародної торгівлі. Основними його цілями є забезпечення режиму вільної торгівлі та закріплення регіонального співробітництва. Важливу роль в інтеграційних процесах АТР відіграє Росія як країна-учасниця форуму АТЕС, особливо Сибір та Далекий Схід перш за все у енергетичній та транспортній сферах. Саме таке співробітництво може в подальшому стати «сухопутним мостом» між Тихоокеанським кільцем та Європою, що відкриє нові перспективи і для України зокрема.

Важливим регіональним угрупованням Південної частини Тихого океану виступає SPARTECA – Південнотихоокеанська угода про регіональну торгівлю та економічне співробітництво. Воно було утворене шляхом розширення союзу Австралії та Нової Зеландії до спільної зони співробітництва і має регіональний ефект, що проявляється у поступовому розвитку відсталих країн Океанії та зміцненню взаємовідносин з країнами південно-Східної Азії. Останні є головними партнерами для країн Південнотихоокеанського форуму, товарооборот між якими складає 60 %. Позитивний вплив регіоналізації у даному субрегіоні виявився у розвитку текстильної промисловості країн-учасниць форуму, зокрема Фіджі, для якої експорт текстильної продукції складає 26 % від загального експорту країни.

НАФТА як головний ідентифікатор регіоналізації субрегіону Америки, крім забезпечення вільної торгівлі між Канадою, США та Мексикою передбачає також більш глибоке проникнення на ринки Латинської Америки. На відміну від Європи для локальних інтеграційних процесів характерна низхідна динаміка – від співробітництва на макrorівні між американськими та канадськими корпораціями до кооперації на макrorівні.

Важливим фактором розвитку регіональної інтеграції виступає інтенсифікація інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій, зокрема компаній Японії, США, Кореї та Китаю. Саме їх частка у виробництві товарів та послуг складає основу ВВП регіону, в той час як КНР виходить на позиції світового лідера у експорті готової продукції.

Одним з найбільш впливових та динамічних міжнародних об'єднань як в АТР, так і на світовій арені стає АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії, яке не лише сприяє розвитку торговельних відносин між країнами-учасницями, але й виступає каталізатором в економічному зростанні, соціальному прогресі та культурному розвитку держав шляхом їх регіональної інтеграції. Крім того, АСЕАН являє собою міцний фундамент для процвітаючого та мирного співтовариства Південно-Східно Азійських країн, а також притримуючись правил Статуту ООН, робить успішні кроки на шляху встановлення миру й стабільності в АТР. Для досягнення таких цілей в регіоні сформовано Асеановський регіональний форум (АРФ), який функціонує в рамках превентивної дипломатії. Крім 10 держав, що входять до складу АСЕАН, останнім часом участь у самітах форуму приймають також й інші країни, зокрема [Австралія](#), [Бангладеш](#), Східний Тімор, [Індія](#), [Канада](#), [КНДР](#), [КНР](#), [Монголія](#), [Нова Зеландія](#), [Папуа-Нова Гвінея](#), [Пакистан](#), [Республіка Корея](#), [Росія](#), [США](#) та країни [ЄС](#).

Нещодавнім результатом даної співпраці стало створення нових зон вільної торгівлі АСЕАН–Китай (АСФТА), АСЕАН –Індія (АІФТА) та АСЕАН –Корея (АКФТА), які почали функціонувати з 1 січня 2010 р. Саме Китай виходить на провідні позиції в регіоні, виступаючи полігоном територіально-структурних процесів (концентрування, стягування, поляризації та ін.), які сприяють перерозподілу капіталів, виробничих потужностей в Азійсько-Тихоокеанському регіоні на користь КНР.

В 2008 р. загальний об'єм торгівлі між Китаєм та АСЕАН склав понад 192,5 млрд. \$. В майбутньому АСФТА стане найбільшою в світі зоною вільної торгівлі. Вже тепер вона охоплює територію, де проживає майже понад 2 млрд. чоловік з ВВП майже 6 трлн. За прогнозами АСЕАН загальний об'єм торгівлі складе 4,5 трлн доларів. [2] У зовнішньоекономічних зв'язках Китай об'єднує з Японією та КНДР міжнародна економічна зона «Туманган». Територіально вона охоплює 10000 кв. км, а її межі розташовані в трикутнику порту Чончжин (КНДР), г. Яньцзи (КНР) та Владивосток (Росія). Вона була створена для економічного, соціального та політичного розвитку територій трьох країн, що прилягають до річки Туманна (Туміньцзян) і включає частину провінції Північний Хамген КНДР, корейського автономного району провінції Цзілінь та північну частину Приморського краю – від Хасана до порту Восточний.

Висновки. Завдяки такій розширеній кооперації, а також поступовим налагодженням зв'язків та взаємовідносин між країнами АТР виникає все більше підстав для реалізації головної мети АТЕС – формування Азійсько-Тихоокеанського Співробітництва. Крім того вищезазначені процеси свідчать про можливість перенесення центру світової економічної активності до Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Цілком імовірно, що ядром інтеграційних процесів в майбутньому тут стане КНР як територіальна господарська система з найчисленнішим населенням і найвищими темпами економічного зростання.

1.Філіпенко А.С., Рогач О.І., Шнирков О.І.Світова економіка: Підручник. – К.: Либідь, 2007. 2.ASEAN Statistical Yearbook: 2009: <http://www.aseansec.org/AHSOM9.pdf>